

Επίσκεψη στην Ελλάδα του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου για την Έρευνα, κ. Philippe Busquin

Την Ελλάδα επισκέφτηκε το διάστημα από 5 μέχρι 7 Οκτωβρίου 2000, ο Κοινοτικός Επίτροπος, αρμόδιος για θέματα έρευνας, κ. Philippe Busquin, προσκεκλημένος του Υπουργού Ανάπτυξης κ. Νίκο Χριστοδουλάκη. Τον Επίτροπο συνόδευε ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Αχιλλέας Μητσός.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του ο κ. Busquin πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με εκπροσώπους της ερευνητικής κοινότητας και του Υπουργείου Ανάπτυξης. Την Πέμπτη 5 Οκτωβρίου 2000, επισκέφθηκε τις εγκαταστάσεις του Εθνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΚΘΕ) στον Άγιο Κοσμά Αττικής. Στη συνέχεια μίλησε

σε εκδήλωση στο ξενοδοχείο Intercontinental, με θέμα "Ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος για την Έρευνα". Την Παρασκευή 6 Οκτωβρίου 2000 ο Επίτροπος συμμετείχε σε συνέδριο για το ερευνητικό δυναμικό της Ευρώπης, που διοργανώθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη ΓΓΕΤ, την Ένωση Υποτρόφων Marie Curie και το Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας.

Με την ευκαιρία της παρουσίας του στην Κρήτη, ο κ. Busquin επισκέφθηκε τις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας του Ηρακλείου, καθώς και το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Βιολογίας. Ακόμη, παραβρέθηκε στα εγκαίνια τριών νέων αιολικών πάρκων στη Σητεία.

Συνέντευξη του κ. Αχιλλέα Μητσού, Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με την ευκαιρία της επίσκεψής του στην Ελλάδα (5-7 Οκτωβρίου 2000), ο κ. Αχιλλέας Μητσός, Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παραχώρησε συνέντευξη στον Μαργαρίτη Προέδρου, συντάκτη του "Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία".

Στη συνέντευξη, ο κ. Μητσός αναφέρεται στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα της Έρευνας και της Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε&ΤΑ) και επισημαίνει το εξαιρετικό ερευνητικό δυναμικό που διαθέτει η Ελλάδα καθώς και την ανάγκη για ένα νέο συμβόλαιο μεταξύ Κοινωνίας και Επιστήμης.

Ερ: Είναι η πρώτη φορά που Έλληνας αναλαμβάνει τη θέση του Γενικού Διευθυντή στη Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μετά από 16 χρόνια εμπειρίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πώς νιώθετε και ποιες είναι οι προκλήσεις μιας θέσης με μεγάλες ευθύνες, σε έναν καίριο για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης, τομέα;

Απ: Μετά από τόσα χρόνια υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και έχοντας μονογαμική σχέση με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δεν μπορεί παρά να είμαι ενθουσιασμένος. Όχι επειδή

έγινα Γενικός Διευθυντής, αλλά επειδή έγινα Γενικός Διευθυντής σε μία Γενική Διεύθυνση η οποία συμβάλει στη χάραξη του μέλλοντος της Ευρώπης. Διότι το μέλλον της Ευρώπης περνάει μέσα από την έρευνα. Αυτή την παραδοχή, για πρώτη φορά και με ξεκάθαρο τρόπο, αποδέχτηκαν οι ευρωπαϊκές χώρες στο

ευρωπαϊκό συμβούλιο της Λισαβώνας πριν από έξι μήνες. Ότι, δηλαδή, η ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα και η κοινωνική συνοχή δεν επιτυγχάνονται με μέτρα παλαιού τύπου, αλλά με την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Γνώσης, δηλαδή της Κοινωνίας που στηρίζεται στην εκπαίδευση, στην έρευνα και στην παιδεία, με την ευρύτερη έννοια του όρου, ο οποίος δυστυχώς δε μεταφράζεται σε καμία γλώσσα.

Ο κ. Α. Μητσός,
Γενικός Διευθυντής Έρευνας της Ε.Ε.

Ερ: Μια σειρά από δείκτες ενισχύουν την άποψη ότι η Ευρώπη παρουσιάζει υστέρηση όσον αφορά τη μετάβαση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση (knowledge-based economy). Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι οι δαπάνες για έρευνα στην Ευρώπη ανέρχονται σε 1,8% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με 3%, περίπου, του ΑΕΠ σε ΗΠΑ και Ιαπωνία, ενώ χαμηλές είναι και οι ιδιωτικές επενδύσεις. Πώς θα σχολιάζατε την παραπάνω άποψη;

Απ: Έχετε απόλυτο δίκιο. Η Ευρώπη, αυτή τη στιγμή, είναι πίσω από τους ανταγωνιστές της, και ως προς το ύψος των δαπανών συνολικά για την έρευνα και ως προς το ύψος των δημόσιων δαπανών για την έρευνα (κοινοτικές, εθνικές κ.ά.). Υπάρχει μια τεράστια πρόκληση. Δεν είναι βέβαια δυνατόν να πούμε ότι μετράει μόνο η ποσοτική διάσταση, δηλαδή αν δώσουμε περισσότερα χρήματα όλα θα λυθούν. Από την άλλη μεριά όμως, τα προβλήματα δεν μπορούν να λυθούν αν δεν υπάρξει και μια προσπάθεια που να έχει ποσοτικό περιεχόμενο, δηλαδή να αυξηθούν οι δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την έρευνα. Όταν λέω, βέβαια, δημόσιες δαπάνες, εννοώ και τις κοινοτικές δαπάνες. Δεν είναι όμως εκεί το πρόβλημα. Πρέπει να αυξηθεί κυρίως το σύνολο των εθνικών και περιφερειακών δαπανών για την έρευνα. Δεν είναι η μόνη λύση του προβλήματος. Είναι μια αναγκαία συνθήκη, όχι και ικανή.

Ερ: Τον Ιανουάριο του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την Ανακοίνωση "Για έναν ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της έρευνας". Ποια θα είναι τα επόμενα βήματα της Επιτροπής, για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων, άμεσα και με αποτελεσματικότητα; Πώς το 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη θα συσχετίζεται με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας;

Απ: Μέσα στον Οκτώβριο του 2000 θα έχει δημοσιευθεί η Ανακοίνωση της Επιτροπής για τους προσανατολισμούς του 6ου Προγράμματος Πλαισίου (6ο ΠΠ), μια Ανακοίνωση που αποτελεί τη γέφυρα ανάμεσα στην Ανακοίνωση για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και την επίσημη πρόταση για το 6ο ΠΠ που θα γίνει τον Φεβρουάριο του 2001. Σε αντίθεση με το παρελθόν, δεν δίνουμε έμφαση, σε αυτή τη φάση, σε ποιους τομείς έρευνας θα "επενδύσει" η Κοινότητα - κάτι που θα γίνει όταν ανακοινωθεί η συγκεκριμένη πρόταση. Δίνουμε κάποια κριτήρια επιλογής, αλλά κυρίως, αυτή είναι νομίζω η επαναστατική αλλαγή, προσπαθούμε να τονίσουμε ότι δεν είναι δυνατό να παραμείνουμε στο πλαίσιο της χρηματοδότησης συγκεκριμένων ερευνητικών έργων,

αλλά πρέπει να παρέμβουμε σε ένα προηγούμενο στάδιο, δηλαδή στη στήριξη της υποδομής της έρευνας, στη διασύνδεση των εθνικών προγραμμάτων έρευνας μεταξύ τους, στο συνολικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται ο ερευνητικός κόσμος. Θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε ζητήματα που είναι και σήμερα, και που θα γίνουν ακόμη πιο κεντρικά στην Ευρώπη του αύριο. Πρόκειται για ζητήματα που σχετίζονται με τη σχέση Πολιτών, Κοινωνίας και Έρευνας, μια σχέση που έχουμε σαφέστατα υποτιμήσει μέχρι στιγμής.

Ερ: Τα Προγράμματα Πλαίσιο δίνουν προτεραιότητα στη χρηματοδότηση της εφαρμοσμένης έρευνας, με σκοπό την παραγωγή οικονομικών αποτελεσμάτων. Δεδομένου ότι η Ευρώπη αποτελεί έναν χώρο παραγωγής γνώσης, μπορούμε να ελπίζουμε ότι στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, τα προγράμματα Ε&ΤΑ θα είναι πιο προσανατολισμένα στη γνώση και όχι τόσο προσανατολισμένα στη βιομηχανία;

Απ: Η αλήθεια είναι ότι το 5ο ΠΠ έκανε αυτή τη στροφή, προσωπικά πιστεύω ότι ήταν αναγκαία τη στιγμή που έγινε, προς αυτό που λέμε "προσέγγιση της επίλυσης προβλημάτων", αν θέλετε εφαρμοσμένη έρευνα. Να συγκεντρώσουμε, δηλαδή, όλη την προσοχή μας σε συγκεκριμένα προβλήματα της κοινωνίας. Σήμερα είναι αποδεκτό ότι υπάρχει μια ανάγκη επαναξιορρόπησης. Χωρίς να απομακρυνθούμε από την παραπάνω προσέγγιση, θα πρέπει να δοθεί και κάποια έμφαση στη λεγόμενη βασική ή θεμελιώδη έρευνα. Ξέρετε, τα όρια ανάμεσα στη βασική και στην εφαρμοσμένη έρευνα δεν είναι τόσο ξεκάθαρα, όπως πολλές φορές πιστεύουμε. Να σας θυμίσω ότι στο Cern στη Γενεύη, ένα Κέντρο όπου διεξάγεται έρευνα στη Θεωρητική Φυσική ανακαλύφθηκε, συγχρόνως, και το περίφημο WWW. Άρα δεν υπάρχουν ξεκάθαρα όρια, πού αρχίζει η εφαρμοσμένη έρευνα και πού τελειώνει η βασική έρευνα. Πρέπει να υπάρξει, όμως, μια επαναξιορρόπηση που να "ξαναφέρει στην επιφάνεια" την ανάγκη της έρευνας που στηρίζεται στην περιέργεια, δηλαδή της έρευνας που δίνει την ικανοποίηση στον ερευνητή ότι μπαίνει σε καινούριους δρόμους.

Ερ: Στα ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, οι Έλληνες παρουσιάζουν μεγάλα ποσοστά επιτυχίας, ειδικά στο πρόγραμμα Information Society Technologies (IST) (ποσοστό χρηματοδότησης 6,7% και 9%, αντίστοιχα, στις δύο πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων). Εχοντας μια σφαιρική εικόνα της κατάστασης της έρευνας στην Ευρώπη, πώς κρίνετε την ελληνική ερευνητική δραστηριότητα;

Απ: Πράγματι, οι Έλληνες ερευνητές συμμετέχουν στα προγράμματα με ποσοστά πολύ υψηλότερα από αυτά που θα αναλογούσαν στον πληθυσμό, και κυρίως με ποσοστά πολύ υψηλότερα από την εικόνα που, καμιά φορά, έχουμε για την Ελλαδίτσα μας, μια εικόνα που δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην πραγματικότητα. Υπάρχουν εξαιρετικοί Έλληνες ερευνητές σε όλους τους τομείς, εκτός και εντός Ελλάδας. Υπάρχουν ερευνητικά ινστιτούτα στα οποία διεξάγεται εξαιρετική δουλειά, με κριτήρια παγκόσμια ή ευρωπαϊκά και όχι με κριτήρια που αφορούν συγκρίσεις με την έρευνα που διεξήγαν στο παρελθόν. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι έχουν λυθεί τα προβλήματα. Οι υποδομές παραμένουν ακόμη "χαμηλές", σε σχέση με τις άλλες χώρες, όπως είναι χαμηλό, το χαμηλότερο στην Ευρώπη, το ποσοστό της δημόσιας δαπάνης για την έρευνα. Εκεί, δε, που τα στοιχεία είναι πράγματι εντυπωσιακά και αρνητικά, είναι ως προς τα ποσά της ιδιωτικής έρευνας, καθώς ελάχιστες ελληνικές βιομηχανίες επενδύουν στην έρευνα. Είναι γεγονός, όμως, ότι οι Έλληνες ερευνητές, ως άτομα και ως ομάδες, πραγματοποιούν εξαιρετική έρευνα. Συγκεκριμένες ελληνικές ερευνητικές κυψέλες, στα Πανεπιστήμια και στα Ερευνητικά Ινστιτούτα, είναι αποδεδειγμένα από τις καλύτερες που υπάρχουν σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ερ: Νομίζετε ότι οι Έλληνες ερευνητές είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας;

Απ: Δεν έχω την παραμικρή αμφιβολία ότι η Ελλάδα έχει τη θέση της στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, γεγονός που έχει να κάνει, βέβαια, και με τη γεωγραφική θέση της χώρας, αλλά και με αυτό το επίπεδο αριστείας των ερευνητών μας το οποίο, επαναλαμβάνω, είναι πραγματικά εξαιρετικό. Όχι βέβαια σε όλους τους τομείς, αλλά σε πάρα πολλούς τομείς. Ξέρετε, όμως, ποιο είναι το πρόβλημα; Έχουμε την τάση να μιλάμε σε πολύ γενικό επίπεδο. Δηλαδή, ότι το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο είναι καλό, ενώ το άλλο Πανεπιστήμιο είναι λιγότερο καλό. Η συζήτηση δεν πρέπει να γίνεται σε αυτό το επίπεδο, αλλά σε επίπεδο συγκεκριμένων τομέων, είτε πανεπιστημιακής έρευνας, είτε έρευνας Ερευνητικών Ινστιτούτων, είτε και βιομηχανικής έρευνας. Να γίνεται, δηλαδή, εξειδίκευση σε συγκεκριμένες ερευνητικές κυψέλες οι οποίες είναι αξιόλογες. Επιπλέον, οι ελληνικές ερευνητικές ομάδες θα πρέπει να συνδεθούν ακόμη περισσότερο με ερευνητές και ερευνητικά ινστιτούτα των άλλων χωρών από την Ευρωπαϊκή Ένωση

(ΕΕ) αλλά και εκτός ΕΕ.

Γενικά, θα ήθελα να τονίσω και πάλι ότι υπάρχει καλή μαγιά για να γίνει πολύ καλή δουλειά. Όπως, όμως και σε πάρα πολλούς άλλους τομείς της ελληνικής πραγματικότητας, υπάρχει η ανάγκη περαιτέρω δουλειάς στο επίπεδο των δομών και όχι τόσο των προσώπων. Υπάρχουν εξαιρετικά πρόσωπα σε όλους τους τομείς.

Ερ: Η αντιμετώπιση των επιστημόνων - ερευνητών από την κοινωνία χαρακτηρίζεται, πολλές φορές, από καχυποψία και δυσκολία αποδοχής των απόψεων τους, ιδίως σε θέματα ποιότητας ζωής. Αναφέρεται, ενδεικτικά, το πρόβλημα με τις διοξίνες και τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα. Νομίζετε ότι είναι δικαιολογημένη μια τέτοια αντίδραση; Υπάρχει ευθύνη της επιστημονικής κοινότητας;

Απ: Σας ανέφερα προηγουμένως το ζήτημα της σχέσης Κοινωνίας και Έρευνας, ή καλύτερα για να ακριβολογώ, τη σχέση Κοινωνίας και Επιστήμης, ένα ζήτημα που το έχουμε κοιτάξει λίγο στενά μέχρι σήμερα. Δηλαδή θεωρήσαμε σαν υποχρέωση της επιστήμης να κάνει καλύτερο μάρκετινγκ των επιτευγμάτων της. Δεν είναι όμως αυτό το ζήτημα. Υπάρχει ανάγκη ενός καλύτερου, πληρέστερου και βαθύτερου διαλόγου Κοινωνίας και Επιστήμης, που να οδηγήσει σε ένα νέο συμβόλαιο ανάμεσα στον επιστημονικό κόσμο και την Κοινωνία. Η Ευρώπη δεν πρέπει να κάνει βήματα προς τα πίσω, ως προς τις ηθικές και κοινωνικές της αξίες. Δεν πρέπει, δηλαδή, να βρεθεί ξαφνικά σε αντίστοιχα επίπεδα με μη ευρωπαϊκές χώρες. Η Ευρώπη πρέπει να διατηρήσει τις υψηλές ηθικές και κοινωνικές της αξίες. Συγχρόνως όμως, πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος διαλόγου με την Επιστήμη, που να οδηγήσει σε ένα νέο συμβόλαιο Επιστήμης και Κοινωνίας. Γύρω στα μέσα Νοεμβρίου του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα κάνει μια ανακοίνωση για το θέμα "Κοινωνία και Επιστήμη". Θεωρώ ότι είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό ζήτημα και μακάρι να μπορούσατε και σεις να συμβάλλετε και με το περιοδικό σας. Είμαι στη διάθεσή σας να σας βοηθήσω, με μεγάλη μου χαρά, ώστε να προωθήσουμε αυτόν το διάλογο, όχι το μονόλογο, Κοινωνίας και Επιστήμης. Να προχωρήσουμε δηλαδή από μια πολιτική έρευνας σε μια πολιτική επιστήμης. Βεβαίως, το ένα περιλαμβάνει το άλλο. Αλλά, δεν είναι το ίδιο πράγμα. Η πολιτική επιστήμης πρέπει να συμπεριλάβει και τη θέση που έχει η επιστήμη στη σημερινή και την αυριανή κοινωνία. Είναι γνωστά τα θέματα της βιοηθικής, κλπ. Εκεί χρειάζεται δουλειά.

Εκδήλωση για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας

Εκδήλωση με θέμα “Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας” (European Research Area, ERA) πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα την Πέμπτη 5 Οκτωβρίου 2000, με την παρουσία του Υπουργού Ανάπτυξης κ. Νίκου Χριστοδουλάκη. Την εκδήλωση διοργάνωσε το Υπουργείο Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης ήταν ο Επίτροπος της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Philippe Busquin. Συμμετείχαν ακόμη ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας Δρ. Δημήτρης Δενιόζος και ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας Δρ. Αχιλλέας Μητσός. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν περισσότεροι από 250 εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής, ερευνητικής και επιχειρηματικής κοινότητας.

Στην ομιλία του ο κ. Busquin παρουσίασε τα βασικά σημεία του ERA και τις μελλοντικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο χώρο της έρευνας. Ο κ. Busquin επεσήμανε ότι το χαμηλό επίπεδο δαπανών για την έρευνα στην Ευρώπη (1,8% ΑΕΠ όταν στις ΗΠΑ ανέρχεται σε 2,7% και στην Ιαπωνία σε 3,1%) πρέπει να προβληματίσει τις κυβερνήσεις, δεδομένου ότι η Έρευνα και η Τεχνολογική Ανάπτυξη αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση (το 25-30% της ανάπτυξης βασίζεται στις νέες τεχνολογίες). Ακόμη, αναφέρθηκε στην ανάγκη αύξησης της ιδιωτικής δαπάνης για την έρευνα, κάτι που έχει, ως ένα βαθμό, επιτευχθεί σε χώρες όπως η Φινλανδία και η Σουηδία.

Παρουσιάζοντας τα βασικά σημεία του ERA, ο Επίτροπος έδωσε έμφαση στη δικτύωση των ευρωπαϊκών Κέντρων

Ο κ. Ph. Busquin, Επίτροπος Έρευνας

Ο κ. Ν. Χριστοδουλάκης, Υπουργός Ανάπτυξης

Αριστείας και στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ευρώπης για τους ερευνητές από τον υπόλοιπο κόσμο. Ο κ. Busquin επεσήμανε ότι ο ERA είναι απαραίτητος για την ευημερία της Ευρώπης και των πολιτών και θα πρέπει να αποτελέσει τον καταλύτη του “ανοίγματος” των εθνικών προγραμμάτων έρευνας και της συνάντησης των επιμέρους πολιτικών των ευρωπαϊκών χωρών.

Αναφερόμενος στο 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο, σημείωσε ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην προστιθέμενη αξία που μπορεί να επιτευχθεί από τα ερευνητικά έργα, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και στην αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της εποχής (όπως μελέτη ανδρώπινου γονιδιώματος, κατασκευή ταχύτερων οχημάτων με πιο αποδοτικά και φιλικά προς το περιβάλλον καύσιμα).

Στη συνέχεια, πήρε το λόγο ο κ. Χριστοδουλάκης ο οποίος εξέφρασε την πεποίθηση ότι το ελληνικό ερευνητικό σύστημα αποτελεί ένα από τα καλύτερα παραδείγματα σύγκλισης μιας εθνικής δραστηριότητας προς τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά δεδομένα και τους στόχους.

Ο Υπουργός επεσήμανε τα υψηλά ποσοστά συμμετοχής

και επιτυχίας των ελληνικών ερευνητικών ομάδων, ποσοστά που υπερβαίνουν τις πληθυσμιακές αναλογίες ερευνητών και αποδεικνύουν το δυναμισμό της ελληνικής έρευνας. Αναφέρθηκε, όμως, και σε μια σειρά από προβλήματα που μαστίζουν την έρευνα, σε Ευρώπη και Ελλάδα, όπως: δυσκολία ενσωμάτωσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων στις οικονομικές δραστηριότητες, “μετανάστευση” ιδεών και καινοτόμων τεχνολογιών σε άλλες χώρες εκτός Ευρώπης, ανεπαρκείς διαδικασίες πληροφόρησης, αφομοίωσης και αξιοποίησης των τεχνολογικών αποτελεσμάτων.

Αναφερόμενος στις χαμηλές δαπάνες για την έρευνα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, ο Υπουργός παρατήρησε ότι αυτές δεν οφείλονται μόνο στη δημοσιονομική περιστολή, αλλά και στην αδυναμία προσέλκυσης ιδιωτικών δαπανών για την έρευνα, γεγονός που καθιστά αναγκαίο το σχηματισμό επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης και τεχνολογίας.

Ο κ. Χριστοδουλάκης αναφέρθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας (Γ' ΚΠΣ), μέσω του οποίου επιδιώκεται μια στροφή της ερευνητικής δραστηριότητας στη διεξαγωγή έρευνας και παραγωγή τεχνολογίας που οδηγεί σε αποτελέσματα με υψηλή προστιθέμενη αξία, στην εκμετάλλευση δηλαδή της επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης, και στην ένταξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων σε σχετικές διαδικασίες.

Σχετικά με τον ERA, ο Υπουργός επεσήμανε ότι θα πρέπει να κινείται στην κατεύθυνση δημιουργίας εθνικών πλεονεκτημάτων στο χώρο της έρευνας και στην ενίσχυση της αμφίδρομης κινητικότητας των ερευνητών στις ευρωπαϊκές χώρες, να δοθούν δηλαδή κίνητρα για την προσέλκυση ερευνητών από άλλες ευρωπαϊκές χώρες στην Ελλάδα και όχι μόνο από την Ελλάδα προς την Ευρώπη. Αναφέρθηκε ακόμη στη γεωπολιτική διάσταση των πολιτικών έρευνας, και στην μεγάλη σημασία που έχει για την Ελλάδα η συνεργασία με τις Βαλκανικές και τις Μεσογειακές χώρες.

Ακολούθησαν ερωτήσεις εκπροσώπων της ερευνητικής και πανεπιστημιακής κοινότητας προς τον κ. Busquin. Πολλές μάλιστα ερωτήσεις, συνοδευόντουσαν από σχόλια και προτάσεις για την ερευνητική πολιτική στην Ευρώπη. Επισημάνθηκε δε, ότι η μεγάλη διαφορά μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ είναι ότι στις ΗΠΑ πολλές μικρές προσπάθειες νέων ερευνητών/επιχειρηματιών καταλήγουν στη δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων (π.χ. Silicon Valley, Microsoft, Hewlett Packard).

Οι ερωτήσεις αφορούσαν θέματα για την ευρωπαϊκή πολιτική για τη βασική έρευνα και τις ανθρωπιστικές επιστήμες, τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων, τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τα Δίκτυα Αριστείας, τις πολιτικές του δού Προγράμματος Πλαίσιο.

Απαντώντας ο κ. Busquin αναφέρθηκε στην ανάγκη ενός συνεχούς διαλόγου των Πανεπιστημίων, Ερευνητικών Κέντρων και Επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η διαμόρφωση του ERA αποτελεί μια δυναμική διαδικασία. Ακόμη, σημείωσε ότι δεν υπάρχει διχοτόμηση της έρευνας σε βασική και εφαρμοσμένη. Ανέφερε, δε, χαρακτηριστικά, ότι πολλές επιχειρήσεις χρειάζονται και χρηματοδοτούν τη βασική έρευνα, η οποία είναι απαραίτητη για αυτές. Επίσης, επεσήμανε ότι αρκετές δράσεις του 5ου Προγράμματος Πλαίσιο αφορούν τις ανθρωπιστικές επιστήμες (γήρανση πληθυσμού, αποδοχή τεχνολογιών από το κοινό, νομική προστασία από ηλεκτρονικό εμπόριο).

Αναφερόμενος στα Κέντρα Αριστείας, σημείωσε ότι η επιλογή και η αξιολόγησή τους θα πρέπει να γίνει βάσει επιστημονικών και τεχνολογικών κριτηρίων, και όχι βάσει γεωγραφικής κατανομής. Επεσήμανε δε την ανάγκη για αποφυγή του κατακερματισμού των ερευνητικών προσπαθειών, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί με την υλοποίηση μεγάλων ερευνητικών έργων μεγαλύτερης διάρκειας.

Όσον αφορά τα θέματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αναφέρθηκε στην ανάγκη θέσπισης ενός ενιαίου Κοινοτικού Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας, όπως συμβαίνει σε ΗΠΑ και Ιαπωνία, που θα ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, επεσήμανε το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις συχνά συνεργάζονται, για να βρίσκονται σε πιο ισχυρή θέση όταν διαπραγματεύονται τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας.

Καταλήγοντας, ο Κοινοτικός Επίτροπος επεσήμανε την ανάγκη να διαμορφωθεί ένα κατάλληλο κλίμα επικοινωνίας μεταξύ επιχειρηματικού και ερευνητικού κόσμου, και η επιστήμη να “ανοιχτεί” προς το κοινό, και να αναπτυχθεί μια άλλη σχέση Επιστήμης και Κοινωνίας.

Η εκδήλωση έκλεισε με την επισήμανση από τον κ. Μητσό ότι ο ερευνητικός κόσμος της Ελλάδας βρίσκεται σε τέτοια σχέση - και από πλευράς ανθρώπινου δυναμικού και από πλευράς δυνατότητας συνεργασίας με τους ευρωπαίους συναδέλφους - που του επιτρέπει, μέσα στις νέες δομές που δημιουργεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να αισιοδοξεί.

Συνέδριο “Επενδύοντας στο Ανθρώπινο Ερευνητικό Δυναμικό της Ευρώπης”

Το Πανερωπαϊκό Συνέδριο “Επενδύοντας στο Ανθρώπινο Ερευνητικό Δυναμικό της Ευρώπης” πραγματοποιήθηκε το διάστημα από 4 μέχρι 7 Οκτωβρίου 2000 στο Ηράκλειο Κρήτης, με διοργανωτές την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Έρευνας), τη ΓΓΕΤ, την Ένωση Υποτρόφων Marie Curie και το Ίδρυμα Τεχνολογίας Έρευνας (ΙΤΕ).

Σκοπός του Συνεδρίου ήταν η δημιουργία ενός Φόρουμ ανταλλαγής απόψεων και προβληματισμών μεταξύ των Ευρωπαίων ερευνητών, για τις ευκαιρίες για κινητικότητα που παρέχονται στην Ευρώπη και τις δυνατότητες επέκτασής τους τα επόμενα χρόνια. Στο Συνέδριο συμμετείχαν 2000 άτομα, εκ των οποίων 130 ερευνητές υπότροφοι Marie Curie (οι υποτροφίες Marie Curie απονέμονται από την Επιτροπή σε νέους ερευνητές, κυρίως μετα-διδακτορικού επιπέδου). Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησαν ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Ν. Χριστοδουλάκης, ο οποίος απεύθυνε και χαιρετισμό, ο Επίτροπος Έρευνας κ. Philippe Busquin και ο Γενικός Διευθυντής Έρευνας κ. Αχιλλέας Μητσός.

Σε ομιλία του ο κ. Busquin επεσήμανε ότι για τη βελτίωση της κινητικότητας των ερευνητών στην Ευρώπη απαιτείται η ενίσχυση της ελκυστικότητας των ευρωπαϊκών Ερευνητικών Ινστιτούτων και της επιστημονικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα. Ανάφερε, δε, χαρακτηριστικά, ότι στην Ευρώπη η αναλογία ερευνητών προς εργαζόμενους είναι 5,1/1000, όταν στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία τα ποσοστά αυτά ανέρχονται σε 7,4/1000 και 8,9/1000 αντίστοιχα.

Το Συνέδριο είχε ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα, καθώς πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο διαλόγου για τη διαμόρφωση των μελλοντικών πολιτικών έρευνας προς το 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο. Τις εργασίες του Συνεδρίου έκλεισε ο κ. Α. Μητσός, ο οποίος αναφέρθηκε στις νέες προτεραιότητες και δράσεις της Επιτροπής για την κινητικότητα των ερευνητών στο 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο.

@ Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

http://europa.eu.int/comm/research/index_el.html

Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας

<http://europa.eu.int/comm/research/area.html>

Πρόγραμμα “Βελτίωση του Ερευνητικού Ανθρώπινου Δυναμικού και της Κοινωνικοοικονομικής Βάσης Γνώσεων” του 5ου ΠΠ

<http://www.cordis.lu/improving>

5ο Πρόγραμμα Πλαίσιο

<http://www.cordis.lu/fp5/home.html>

Συνέδριο “Investing in Europe’s Human Research Potential”

<http://www.iesl.forth.gr/EUconf.htm>

Ένωση Υποτρόφων Marie Curie

<http://www.mariecurie.org>